

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

*Присвячено 215-річчю заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2019 РОКУ**

ХАРКІВ – 2019

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 05.11.2019 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 22 листопада 2019 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 145 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2019.

© Васильєва М.П., 2019.

ЗМІСТ

Тези науково-педагогічних працівників і фахівців соціальних інституцій.....	8
Васильєва М.П. ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАГІСТРА СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА».....	8
Кабусь Н.Д. ПОТЕНЦІАЛ РІЗНИХ ВИДІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП.....	9
Костіна В.В. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО РОБОТИ З ВРАЗЛИВИМИ КОНТИНГЕНТАМИ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	11
Подберезський М.К. РОЛЬ І МІСЦЕ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	13
Рассказова О.І. ОСВІТА ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОГО РЕАБІЛІТУВАННЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	14
Рижанова А.О. ДИНАМІКА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЧОЛОВІЧОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	16
Романова І.А. СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ ГРОТЕКИ.....	17
Сайко Н.О. ВИХОВНІ АКЦЕНТИ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	18
Фомін В.В. ІСТОРИКО-ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАПРЯМІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	20
Бистрицька Н.В., Кіршмар А.Г. СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЯК ВАЖЛИВА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	22
Буйницька М.М. АКТУАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ США.....	23
Василенко О.М. МЕТОДИ КОНСУЛЬТУВАННЯ З ОПОРОЮ НА СИЛЬНІ СТОРОНИ ПІДЛІТКІВ.....	24
Виноградова О.В. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	26
Гричанюк М.В. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ.....	27
Єсіна Н.О. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІНТЕГРОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	30

ТЕЗИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ І ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Васильєва М.П.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАГІСТРА СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Підготовка до майбутньої професійної діяльності в закладі вищої освіти за бакалаврським рівнем передбачає закінчений характер. Проходження атестації з виявлення рівня сформованості необхідних компетентностей і отримання відповідного документа, що це засвідчує, забезпечує право фахівця виконувати певні професійні функції.

Проте переважна більшість бакалаврів в Україні з різних причин (об'єктивного і суб'єктивного характеру) прагнуть продовжувати навчання на магістерському рівні освіти. Освітня програма з магістерської підготовки має бути орієнтована на академічну підготовку фахівця до реалізації вже не стільки професійних функцій, скільки передбачати нові для фахівця напрями самореалізації в професійній діяльності. Серед таких напрямів загальноновизнаними є напрями науково-дослідницької і викладацької діяльності.

Варто відзначити, що формування здатностей до науково-дослідницької діяльності передбачено й у бакалаврській підготовці. Але саме магістерська підготовка забезпечує формування наукового мислення фахівця на методологічному підґрунті, прогностичність наукових ідей, здатність до розуміння та використання сучасних теорій різних наук відповідно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у певній галузі. Конкретизація компетентності дозволяє визначити: здатності до коректного опрацювання наукової літератури, зокрема й іноземною мовою; здатності до формулювання наукових ідей і складання алгоритму їх вирішення наукової проблеми; здатності до самостійної підготовки наукових праць (тез, статей, доповіді, дипломної роботи) і відповідного їх оформлення; здатності до участі в науковій дискусії й доведення власної думки тощо. Крім загального, фахівець повинен мати певні здатності з реалізації наукового пошуку, що мають безпосереднє відношення до опанованої професійної галузі. Так, для фахівця соціальної галузі важливою є здатність планувати та здійснювати наукові комплексні дослідження з метою виявлення й аналізу соціально значущих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення, які не тільки реально існують, але й тих, що можуть мати місце в майбутньому. Здатність до критичного мислення, яка закладається під час бакалаврської підготовки, в магістратурі має трансформуватися в здатність оцінювання соціальних наслідків політики в сфері прав людини і суспільства, ініціювання пропозицій і рекомендацій стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи, шляхів покращення соціального добробуту тощо.

Формування наукового світогляду магістра з передбачення, аналізу, оцінки соціальних проблем і шляхів їх вирішення забезпечується як під час вивчення навчальних дисциплін («Філософія освіти», «Актуальні проблеми соціальної педагогіки», «Методологічні засади соціально-педагогічних досліджень»), так і безпосередньо під час передбаченої науково-дослідницької діяльності, результатом якої виступає самостійно виконане наукове дослідження.

Щодо підготовки до виконання функцій викладацької діяльності в магістратурі в фахівця мають формуватися компетентності, важливі для педагогічної професії. Здатність до власного навчання здобуває рівня здатності навчати фаху інших. А це зумовлює необхідність сформованої здатності до організації навчального процесу як педагогічної взаємодії, спрямованої на розвиток особистості, її підготовку до розв'язання життєвих і професійних

завдань у закладі вищої освіти; до забезпечення освітнього процесу шляхом вироблення й відпрацювання комплексу професійних умінь науково-педагогічної діяльності викладача (реалізації організаційно-методичної, навчально-методичної, навчальної, науково-дослідницької та виховної роботи зі студентами).

Конкретизація такої компетентності дозволяє визначити такі здатності магістра спеціальності «Соціальна робота»: визначати зміст освіти у закладі вищої освіти, місце кожної навчальної дисципліни в ньому; орієнтуватися в системі навчальних планів і програм зі спеціальності «Соціальна робота»; визначати особливості навчальної, виховної, самостійної, науково-дослідницької діяльності студентів у ЗВО; конструювати навчально-виховний процес взаємодії зі студентами в ЗВО на підставі усвідомлення вимог, що висуваються до науково-педагогічних працівників; обирати ефективні методи організації навчально-виховного процесу в ЗВО; використовувати різні методи у викладанні соціально-педагогічних дисциплін; здійснювати підготовку та проведення основних організаційних форм професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і працівників; добирати і застосовувати методичний матеріал відповідно до навчальної дисципліни, теми, організаційної форми навчально-виховного процесу тощо; добирати й доцільно застосовувати форми самостійної роботи майбутніх фахівців; визначати фактори успішності навчального процесу та відповідно до цього коригувати власну діяльність.

Такі компетентності формуються під час вивчення навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Теорія і методика викладання соціально-педагогічних дисциплін», зміст яких забезпечує теоретичне підґрунтя для готовності магістра до педагогічної діяльності. Проте важливе місце в цьому плані належить передбаченій науково-педагогічній практиці в закладі вищої освіти, під час якою можливо практично відпрацювати необхідні здатності, а також здійснити перевірку рівня їхньої сформованості в майбутнього магістра.

Проблему представляє розроблення й конкретизація чітких критеріїв оцінки сформованості певних здатностей магістра щодо реалізації науково-дослідницької і викладацької діяльності, які б дозволили отримати об'єктивні дані щодо наявного в кожного студента рівня сформованості конкретної компетентності й уникнути суб'єктивності в оцінці.

Кабусь Н.Д.

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПОТЕНЦІАЛ РІЗНИХ ВИДІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП

Вагомий внесок у реалізацію стратегії сталого розвитку цивілізації, яка визнана світовою спільнотою провідною стратегією третього тисячоліття, мають зробити фахівці всіх рівнів освіти (дошкільної, шкільної, позашкільної, професійно-технічної, вищої), зокрема й соціальні педагоги, соціальні працівники, які, взаємодіючи у професійній діяльності з різновіковими соціальними групами (дітьми, молоддю, дорослими, людьми старшого віку), сім'єю, а також представниками проблемних груп і «груп ризику», за своїм професійним призначенням і рівнем компетентності можуть і мають стати важливими суб'єктами стимулювання різних соціальних груп до сталого розвитку. Під таким розвитком розуміємо стійкий гармонійний прогрес соціальної спільноти на засадах гуманізму, позитивної соціальної взаємодії та солідарності, здатності до само- та взаємодопомоги, самовідновлення й удосконалення, об'єднання зусиль для сталого прогресивного розвитку суспільства.